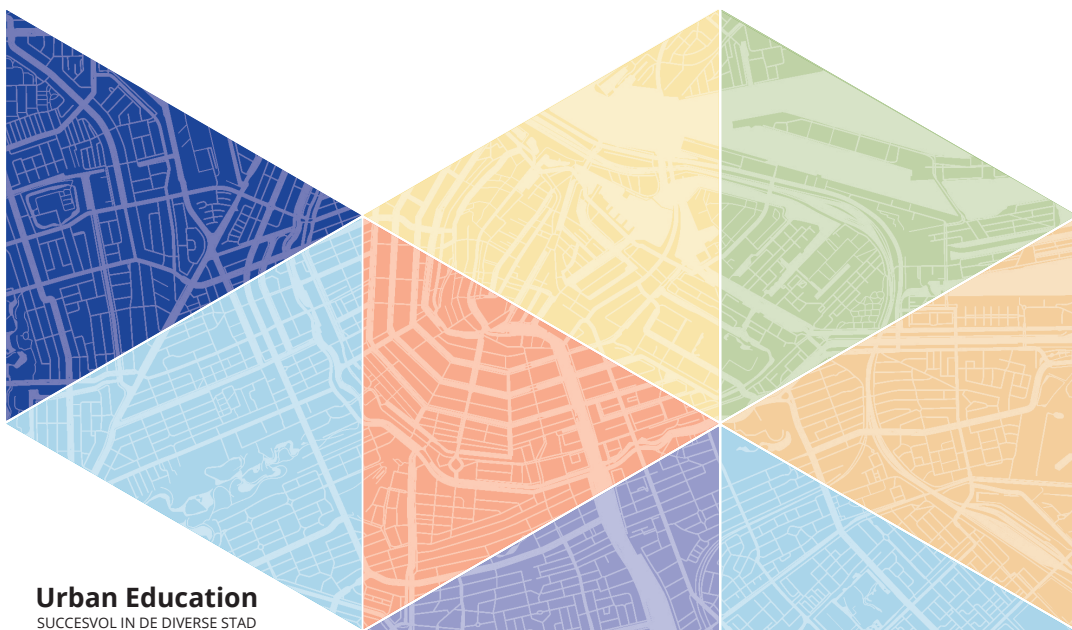
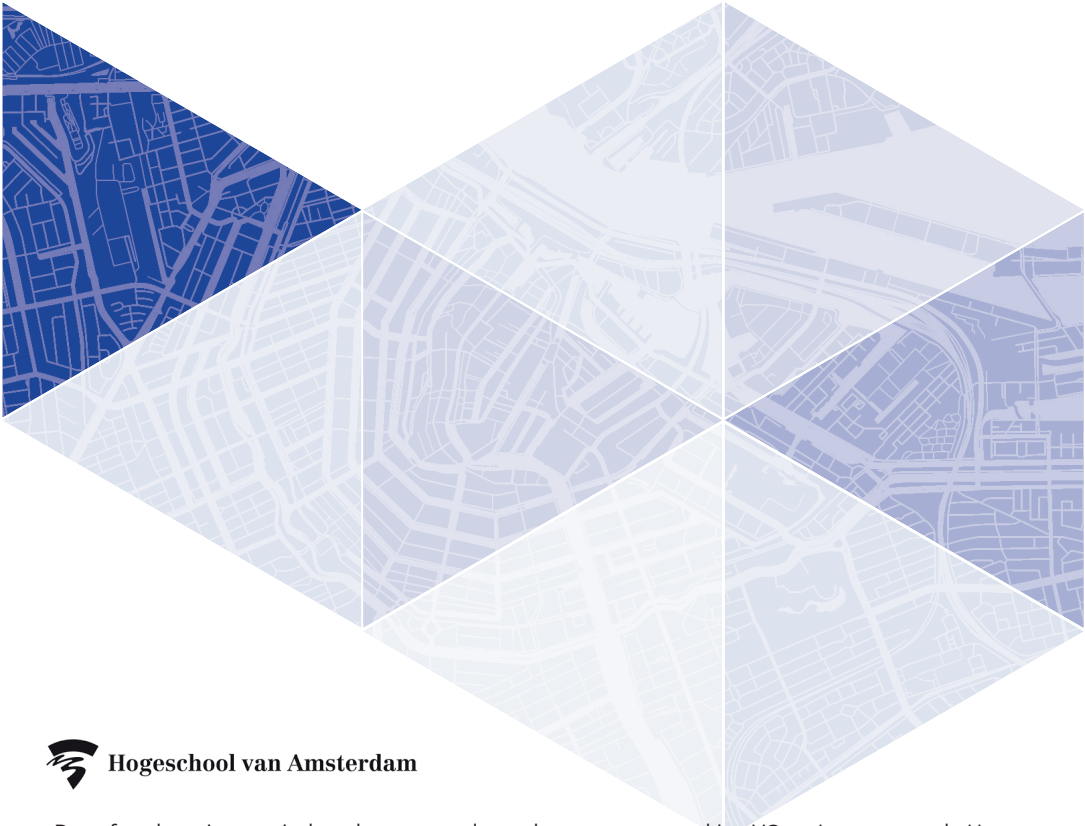

JONGERENWERK EN VOORTGEZET ONDERWIJS

Partners in het versterken van de
schoolcarrières van kwetsbare jongeren

Factsheet | URBAN EDUCATION PROJECT

Hogeschool van Amsterdam

Deze factsheet is een eindproduct van onderzoek naar samenwerking VO en Jongerenwerk. Het is uitgevoerd door lectoraat Youth Spot en gefinancierd vanuit het Speerpunt Urban Education van de Hogeschool van Amsterdam. In de uitvoering van het onderzoek is samengewerkt met Swazoom, The Mall de Baarsjes, JoU, Bindkracht10 en Mikado.

Het lectoraat Youth Spot richt zich op de professionalisering van het jongerenwerk. Zij werkt bottom-up (onder meer op basis van de 'tacit knowledge' van jongerenwerkers) met een open blik naar stedelijke, landelijke en internationale ontwikkelingen in de werelden van jongeren, samenleving, wetenschap en beleid. Het lectoraat Youth Spot wordt gevormd door Combiwel, Streetcornerwork, Dock, Jongerenwerk Utrecht (JoU), Roc van Amsterdam, Dynamo, Swazoom, Youth for Christ, Xtra welzijn, Participe, ContourDeTwern (Rnewt), De Schoor, Dynamo, Jeugd en Jongerenwerk Midden Holland, Bindkracht10, en de Hogeschool van Amsterdam.

Auteurs: Asia Sarti, Willeke Manders en Judith Metz

Lectoraat Youth Spot
Amsterdams Kenniscentrum voor Maatschappelijke Innovatie
Hogeschool van Amsterdam
Postbus 1025
1000 BA Amsterdam
www.hva.nl/youth-spot

Copyright © 2019, Hogeschool van Amsterdam

Overname van informatie uit deze beschrijving is toegestaan onder voorwaarde van correcte en volledige weergave van de uitkomsten en correcte bronvermelding

Design: The Online Scientist

Het hebben van een gebroken schoolcarrière is een bekende risicofactor voor problemen in de ontwikkeling van jongeren (Meij & Ince 2013). Het is dan ook een belangrijke oorzaak van het ontstaan van uitsluiting en ongelijkheid.

Om deze negatieve gevolgen af te wenden is een preventieve aanpak noodzakelijk. Hierbij heeft een gezamenlijke preventieve aanpak de voorkeur boven een geïsoleerde aanpak die zich op één kenmerk van de jongere of

diens leefsituatie richt. Samenwerken tussen jongerenwerk en voortgezet onderwijs (VO) maakt een brede preventieve aanpak mogelijk.

Deze brochure beschrijft wat de potentiële bijdrage is van de samenwerking tussen jongerenwerk en VO aan het versterken van de schoolcarrières van jongeren, welke vormen van samenwerking er zijn en wat de succesfactoren zijn van de samenwerking tussen jongerenwerk en VO.

Preventie van schooluitval effectiever door aanpak op meerdere leefgebieden

Samenwerking tussen jongerenwerk en VO zorgt ervoor dat jongeren naast het verwerven van de benodigde kennis, vaardigheden en competenties (kwalificatie), ook (leren) deel uit te maken van de samenleving en ingewijd worden in de waarden en normen van de samenleving (socialisatie) en dat jongeren een eigen identiteit en uniciteit ontwikkelen (persoonsvorming). Voortgezet onderwijs is gepositioneerd in het tweede leefmilieu (school) en het jongerenwerk in het derde leefmilieu (vrije tijd) (El Hadioui, 2017; Metz,

2013). Door de samenwerking bieden deze basisvoorzieningen jongeren een breed scala aan ontwikkelingsmogelijkheden. Ook kan gezamenlijk worden ingezet op het verminderen van de risicofactoren en het versterken van de beschermende factoren in de jongere, de vriendengroep, op school en de wijk. De gezamenlijke aanpak van schooluitval in verschillende leefmilieus is effectiever dan een geïsoleerde aanpak die zich op één kenmerk van de jongere of diens leefsituatie richt (De Baat, Messing & Prins, 2014).

Verminderen deviant gedrag op school, en problematische interactie tussen docenten en leerlingen

Stedelijke jongeren groeien op in verschillende leefwerelden. De codes van de straat conflicteren met de leefwereld van de school. Hierdoor ontstaat een pijnlijke pedagogische mismatch tussen straatcultuur en schoolcultuur (el Hadioui, 2017). De gevolgen: overlastig gedrag in de klas, problematische interacties tussen docenten en leerlingen, en een grotere kans op voortijdig schoolverlaten. Door aanwezig

te zijn op school kan het jongerenwerk de verbinding leggen tussen straat, thuis en school en daarmee de verschillende leefwerelden van jongeren dichterbij elkaar brengen (MO groep & Nji, 2005; Jongerenwerk Nijmegen West, 2015). Daarmee draagt het bij aan het beslechten van de mismatch tussen straatcultuur en schoolcultuur (el Hadioui, 2017) en bevordert het de succesvolle deelname aan onderwijs van jongeren.

Versterken zelfvertrouwen en competenties van jongeren door vanuit een vertrouwensrelatie te werken

Toegevoegde waarde van het jongerenwerk voor het VO is dat jongerenwerkers door hun positionering in het vrije tijdsdomein in het onderwijs een andere positie innemen dan het schoolpersoneel. Zij hebben geen controlerende functie. Schoolpersoneel vertegenwoordigt leerplicht en het handhaven van de schoolregels terwijl het jongerenwerk plaats vindt vanuit een vrijwillige basis (Koops, Metz & Sonneveld, 2013). Hierdoor kunnen jongerenwerkers een

andere, meer gelijkwaardige relatie met jongeren aangaan van waaruit gewerkt kan worden aan het versterken en benutten van kwaliteiten van jongeren (Sonneveld, 2011). Dit versterkt het gevoel van eigenwaarde van jongeren en hierdoor verwerven ze competenties die nodig zijn om optimaal de onderwijskansen te benutten en een bijdrage te leveren aan de samenleving (van Hoorik, 2011).

TWEE TYPEN SAMENWERKING

JONGERENWERK MET DE SCHOOL

- ▶ Jongerenwerkers ondersteunen vanuit hun werk in de wijk en accommodatie het werk van scholen
- ▶ Eén afgebakende activiteit
- ▶ Activiteiten: deelname zorgoverleg, huiswerkbegeleiding.
- ▶ Contact met één schoolpersoneelslid, bijvoorbeeld de zorgcoördinator of pedagoog van het zorgteam. Dit is tevens de contactpersoon.

- Contact rond zorgoverleg
- Afspraken maken en aanmelden leerlingen
- Afspraken over werk jongerenwerk
- Schakel tot overig personeel

CONTACTPERSOON

JONGERENWERK IN DE SCHOOL

- ▶ Eén of meer jongerenwerkers in de school actief
- ▶ Eén of meerdere activiteiten
- ▶ Activiteiten: pauzeactiviteiten, inloop, individuele begeleiding, voorlichtingslessen, groepsactiviteiten
- ▶ Samenwerking met directie, mentoren en docenten, zorgcoördinatoren, en conciërges.
- ▶ Contactpersoon kan zijn: zorgcoördinator, manager Onderwijs Ondersteunend Personeel (OOP) of Ouder Kind Adviseur (OKA) van het zorgteam.

- Afspraken over werk jongerenwerk
- Periodieke (voortgangs) gesprekken
- Tussentijds contact bij vragen
- Schakel tot overig personeel

CONTACTPERSOON

- Contact rond zorgoverleg
- Afstemmen individuele begeleiding

ZORGCÖÖRDINATOR

- Afstemmen individuele begeleiding en voorlichting
- Aanmelden klas voor voorlichting

MENTOREN/DOCENTEN

- Informele afstemming over leerlingen
- Afstemmen ivk bewaken veiligheid en rust

CONCIËRGES

- Informele afstemming over leerlingen
- Advies over situaties in klas, groep en op het schoolplein

DOCENTEN

Voldoende jongerenwerkers

Een voorwaarde om de beoogde doelgroep te bereiken en de beoogde afspraken uit te voeren op een school is de inzetbaarheid van voldoende jongerenwerkers. Een divers samengesteld team heeft de voorkeur. Van belang is dat teamleden vakbekwaam zijn en kunnen afstemmen op jongens en meisjes met verschillende religieuze en culturele achtergronden, vragen en problemen.

Jongerenwerkers werken in de wijk

Het is belangrijk dat de jongerenwerkers die met of in de school werken ook in de wijk met de schoolpopulatie werken. Op deze wijze kunnen zij een verbinding maken tussen de verschillende leefwerelden van jongeren waardoor vroegsignalering, bredere analyse van kwetsbare situaties, het onderhouden van contacten in de buurt, ook na schooltijd mogelijk is.

Continuïteit

Het is van belang dat een samenwerking langdurig voortduurt omdat het tijd kost voordat de samenwerking vruchtbaar wordt. Dit is nodig om elkaar te leren kennen en te weten wat betrokkenen aan elkaar hebben. Ook voor activiteiten geldt dat het belangrijk is dat die elke week of in ieder geval periodiek plaatsvinden en voor langere tijd blijft voortduren. Het duurt enige tijd voordat een activiteit bekend is bij jongeren en schoolpersoneel.

Succesfactoren samenwerking jongerenwerk en voortgezet onderwijs

Vast aanspreekpunt vanuit de school

Het is van belang dat de jongerenwerkers op school een vast aanspreekpunt hebben waarmee ze regelmatig sparren en overleggen. Hierdoor zijn ze goed aangesloten op de behoeften van de school.

SUCESFACTOR SPECIEK VOOR JONGERENWERK IN DE SCHOOL

Eigen, centraal gelegen ruimte

Dit bevordert de toegankelijkheid en zichtbaarheid van het jongerenwerk voor leerlingen en schoolpersoneel. Het werken vanuit een eigen ruimte verbetert bovendien het contact met jongeren omdat zichtbaar is dat het jongerenwerk een eigen positie heeft in de school.

Bekendheid onder schoolpersoneel en leerlingen

Het is belangrijk dat schoolpersoneel en jongeren op de hoogte zijn van de aanwezigheid en het aanbod van het jongerenwerk op school. Het jongerenwerk en de school moeten (zeker in het begin maar ook later) investeren in bekendheid bij schoolpersoneel en leerlingen. Door te werken aan bekendheid en goede informatie over het werk dat jongerenwerkers verrichten, is duidelijk waarvoor het jongerenwerk kan worden benaderd. Onderzoek wijst uit dat het jongerenwerk dan ook meer en eerder wordt benaderd door schoolpersoneel en door leerlingen.

LITERATUUR

De Baat, M., Messing, C., & Prins, D. (2014). Wat werkt bij schoolverzuim en vroegtijdig schoolverlaten? Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.

El Hadioui, I. (2017). Hoe de straat de school binnendringt: Denken vanuit de pedagogische driehoek van de thuiscultuur, de schoolcultuur en de straatcultuur. Zevende druk. Amsterdam: Van Gennepp.

Hoorik, I. van (2011). Literatuurstudie (hoe) werkt talentontwikkeling bij "risicjongeren?": bouwstenen voor nader onderzoek. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut (Nji).

Koops, K., Metz, J., & Sonneveld, J. (2013). 'Wij zijn de brug naar zelf aan de slag gaan'. Onderzoeksrapport Ambulant Jongerenwerk in de grote stad. Portfolio Jongerenwerk Afleve-

ring 2. Amsterdam: Youth Spot, Hogeschool van Amsterdam.

Meij, H. & Ince, D. (2013). De ontwikkeling van kinderen. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.

Metz, J. (2013). De waarde(n) van het jongerenwerk. Lectorale rede. Amsterdam: Hogeschool van Amsterdam.

MO Groep en Nji (2015). Het jongerenwerk in en rond de school. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.

Sonneveld, J. (2011). Onbenutte kansen. PIP. 23-25.

Jongerenwerk Nijmegen West (2015). Nieuwsbrief Jongerenwerk Nijmegen West. Nijmegen: Tandem Welzijn Nijmegen.